

14. CERT-EU for the eu institutions, bodies and agencies. URL: https://cert.europa.eu/cert/plainedition/en/cert_about.html (дата звернення: 04.04.2021)

15. European Union Agency for cybersecurity. URL: <https://www.enisa.europa.eu/about-enisa> (дата звернення: 04.04.2021)

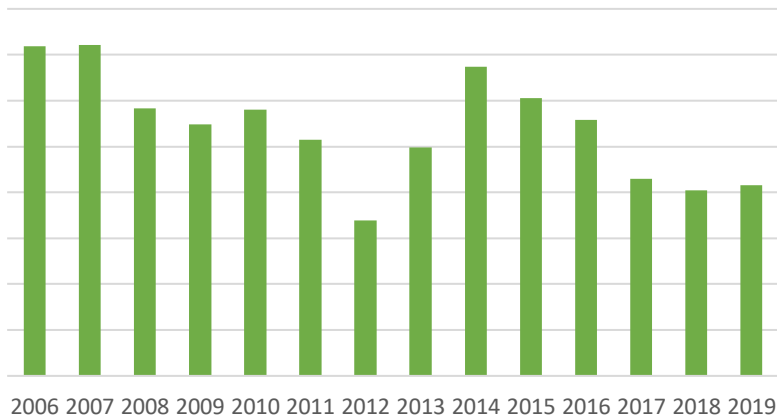
Науковий керівник: **Доценко Олена Михайлівна**, доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидат юридичних наук.

ТЕРОРИЗМ ЯК ЗАГРОЗА ДЛЯ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Дір Ігор Юрійович,

Надзвичайний та Повноважний Посол України,
Заслужений юрист України,
професор кафедри міжнародного права
та порівняльного правознавства,
Київський університет права НАН України,
кандидат юридичних наук,
swissdirector2014@gmail.com

Наразі тероризм у світі виступає як одна із сучасних глобальних проблем людства, набуваючи широкого масштабу. Як явище про тероризм уперше заговорили у 1970-х рр. з початком війни у В'єтнамі та з утворенням нових ліворадикальних груп, які переслідували політичні цілі та намагалася залякати широку групу людей [1]. І хоча з тих пір минуло багато часу, проте проблема не вирішилася, і все ще становить загрозу навіть для найбільш розвинених країн світу. Так, за період з 2006 по 2019 рр. у світі було здійснено 151 771 терористичний акт. При цьому найбільше їх було у 2007 р., а найменше – 2012 р. (рис. 1) [5].

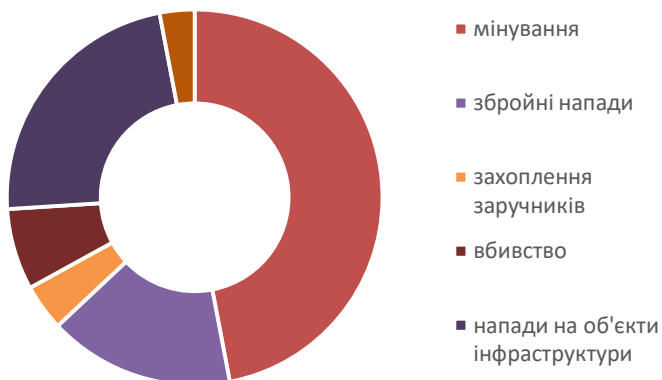

Рис. 1 Кількість терористичних актів у світі 2006–2019 рр., тис.
Джерело: [5].

Для країн ЄС дана проблема не є виключенням. Зокрема за період з 2002 по 2019 рр. у ЄС було зафіксовано 4 531 акти, які підпадали під категорію тероризму: свідоме та сплановане використання насилля проти інших, намір залякати та наявність чіткої мети. Саме такі ознаки тероризму на думку американського дослідника Брюса Гоффмана [2; 6]. У результаті цих дій загинуло 2 558 осіб [3].

Що стосується типів терористичних актів, то для країн ЄС характерними є мінування, збройні напади, захоплення заручників, вбивство, напади на об'єкти інфраструктури та ін. (рис. 2) [3].

Тероризм, крім впливу на соціальну та політичну складову держави, впливає також і на економіку. Так, у 2019 р. економіки країни ЄС у загальному від терористичних нападів втратили близько 600,67 млн доларів США, що у світовому вимірі становить 2,3 %, і порівняно до показників попередніх років ця цифра зменшилася на 2,6 %, що свідчить про ефективність боротьби з тероризмом. Проте, варто відмітити, що цей показник серед розвинених та високорозвинених країн є найвищим [3].

Рис. 2 Види здійснених терористичних актів у країнах ЄС, 2002–2019 рр., %. Джерело: складено за [3].

Глобальний індекс тероризму, розроблений Інститутом економіки та миру, дає змогу проаналізувати країни світу за рівнем тероризму та визначити масштаб терористичної загрози. Чим більший загальний рейтинг країни, тим більша кількість терористичних актів була зареєстрована [4].

Так, протягом досліджуваного періоду найгірша ситуація з тероризмом була зафіксована у Великобританії, де за визначний проміжок часу кількість здійснених терактів тільки збільшувався. Однак кількість нападів зменшилася на 17 % у 2019 році. Зокрема у 2019 р. було зафіксовано чотири смерті проти двох у 2018 році. Більшість нападів у 2019 році відбулися в Північній Ірландії, де було зафіксовано 69 інцидентів. Тероризм на півночі Ірландії залишається значною мірою пов'язаний з конфліктом між республіканцями та профспілками.

В Австрії не зафіксовано жодних терактів у 2019 році, тоді як у Швеції зафіксовано лише один напад. Це найнижчий показник рівня терористичної діяльності в Австрії та Швеції за визначений період. Такі держави як Португалія, Румунія, Словенія, Люксембург та Мальта за період з 2002 по 2019 рр. жодного нападу як терористичний не кваліфікували, відповідно це найбезпечніші країни ЄС за показниками здійснення терористичних актів (табл. 1) [3].

Глобальний індекс тероризму у країнах ЄС, 2002-2019 рр.

№	Держава	Загальний рейтинг	Зміни за 2002-2019 рр.	Зміни за 2018-2019 рр.
1.	Велика Британія	5,161	0,794	-0,269
2.	Франція	4,614	0,874	-0,398
3.	Греція	4,182	0,763	0,025
4.	Німеччина	3,965	1,502	-0,295
5.	Бельгія	3,043	2,614	-0,593
6.	Італія	3,043	0,422	0,133
7.	Швеція	2,892	2,797	-0,619
8.	Ірландія	2,845	2,759	0,125
9.	Іспанія	2,810	-2,190	-0,545
10.	Нідерланди	2,689	1,276	0,372
11.	Фінляндія	1,721	1,721	-0,305
12.	Данія	1,484	1,484	0,527
13.	Австрія	1,016	1,006	-0,639
14.	Угорщина	0,551	0,522	0,370
15.	Чехія	0,315	0,086	-0,551
16.	Польща	0,239	-0,200	-0,238
17.	Литва	0,229	0,229	-0,229
18.	Болгарія	0,172	-1,417	-0,200
19.	Кіпр	0,115	-0,295	-0,171
20.	Латвія	0,115	-0,076	-0,114
21.	Естонія	0,057	0,000	-0,058
22.	Словаччина	0,029	-0,124	-0,028
23.	Хорватія	0,000	-1,033	0,000
24.	Португалія	0,000	0,000	0,000
25.	Румунія	0,000	0,000	0,000
26.	Словенія	0,000	0,000	0,000
27.	Люксембург	0,000	0,000	0,000
28.	Мальта	0,000	0,000	0,000
Середній рейтинг по ЄС			0,483	-0,132

Джерело: складено автором за [3]

У загальному країни Європейського Союзу у різні роки сколихувало чимало терористичних актів, які забрали ряд мирного населення. Перший масштабний теракт стався у м. Болонья 1980 року, який став найбільшим у історії цієї країни, як власне, і теракт 2004 року у Мадриді напередодні парламентських виборів у Іспанії. Проте, одними із чорних сторінок в історії Альянсу стали теракти 2015-2017 рр., де з різною періодичністю та у різних країнах відбувалися терористичні акти, які мали значну кількість жертв (табл. 2) [5].

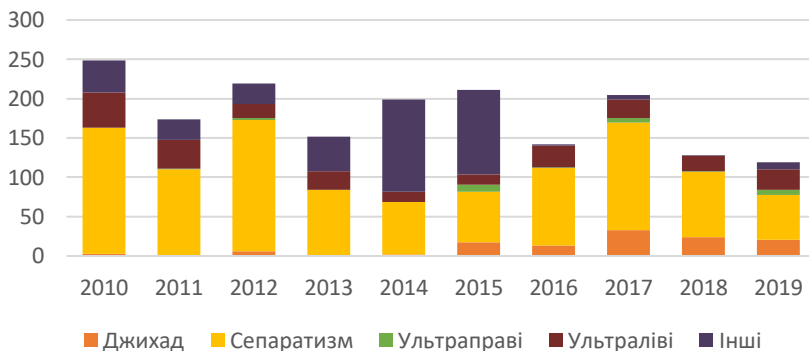
Таблиця 2

Терористичні акти у ЄС з найбільшою кількістю жертв, 1980–2020 р.

Назва терористичної атаки	Дата	Місто, держава	Кількість жертв
Вибух Boeing 747 над Локбері	21 грудня 1988 р.	Локербі, Шотландія	270
Теракти в Мадриді (3/11)	11 березня 2004 р.	Мадрид, Іспанія	191
Терористичні акти в Іль-де-Франсі	15 листопада 2015 р.	Париж, Франція	130
Теракт у Ніцці	14 липня 2016 р.	Ніцца, Франція	86
Теракт у Болоньї	2 серпня 1980 р.	Болонья, Італія	85
Терористичні акти у Норвегії	22 липня 2011 р.	Осло/Утея, Норвегія	77
Вибухи в Лондоні	7 липня 2005 р.	Лондон, Великобританія	52
Вибухи у Брюсселі	22 березня 2016 р.	Брюссель, Бельгія	32
Терористичний акт в Омі	15 серпня 1998 р.	Ома, Північна Ірландія	29
Вибух у Манчестері	22 травня 2017 р.	Манчестер, Великобританія	22

Джерело: складено автором за [5].

Що стосується угруповань, які брали на себе відповідальність за здійснення терористичних актів за 2010-2019 рр. у країнах ЄС, то це були переважно сепаратистські угруповання (1029), ультраліві (246), джихад (119), ультраправі (25) та ін. (379), які несли у собі політичні мотиви (84 % терактів) та релігійні (16 %) (рис. 3) [5].

Рис. 3 Угрупування, що взяли на себе відповідальність за терористичні акти у ЄС, 2010-2019 рр., за кількістю випадків.
Джерело: [5]

Отже, для Європейського Союзу питання безпеки є одним із найнагальніших, оскільки час від часу у межах угруповання відбуваються терористичні акти, жертвами яких стає чимало жителів. І хоча порівняно до інших країн ці акти насилля відбуваються відносно нечасто, проте вони носять надзвичайну загрозу політиці безпеки та цілісності ЄС. Наразі угруповання починає приділяти увагу саме цьому питанню, впроваджуючи нові програми боротьби як на державному рівні, так і загально регіональному.

Список використаних джерел:

1. Britannica. Terrorism definition. 2020. URL: <https://www.britannica.com/topic/terrorism> (Last accessed: 26.02.2020).
2. European Union Institute for Security Studies. Trends in terrorism. 2017. URL: https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Alert_4_Terrorism_in_Europe_0.pdf (Last accessed: 27.02.2020).

3. Institute for Economics & Peace. Global Terrorism Index 2020. 2020. URL: <https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2020/11/GTI-2020-web-1.pdf> (Last accessed: 27.02.2020).

4. Interpol. Terrorism. URL: <https://www.interpol.int/Crimes/Terrorism> (Last accessed: 26.02.2020).

5. Statista. Terrorism: Facts and statistics. 2021. URL: <https://www.statista.com/topics/2267/terrorism/> (Last accessed: 26.02.2020).

6. The New York Times. 'Anonymous Soldiers', by Bruce Hoffman. 2015. URL: https://www.nytimes.com/2015/03/01/books/review/anonymous-soldiers-by-bruce-hoffman.html?_r=0 (Last accessed: 26.02.2020).

THE VALUE OF THE SUMMITS OF HEADS OF STATE AND GOVERNMENT OF THE EU MEMBER STATES AND PARTNER COUNTRIES OF EASTERN PARTNERSHIP FOR UKRAINE

Olena Dotsenko,

Associate Professor at the Department of International Relations,
International Information and Security,
V. N. Karazin Kharkiv National University,
PhD in Law,
olena.dotsenko@karazin.ua

The Eastern Partnership (hereinafter the EaP) is a joint political initiative that is aimed to deepen and strengthen relations between the EU, its member states and six countries – eastern neighbors, namely: Ukraine, Armenia, Moldova, Georgia, Belarus and Azerbaijan [1]. The EaP is implemented within the two formats – bilateral and multilateral, both are exercised with special instruments of cooperation (e.g. agreements, working documents, summits, ministerial meetings, platforms, flagship initiatives, etc). The bilateral format of cooperation involves, primarily, conclusion of the association agreements between the EU and each partner country and the creation of Deep and Comprehensive Free Trade Area (hereinafter DCFTA), that is, the movement towards political